

Тут важливо усвідомити, що у наш час лунає критика на адресу Церкви Христової, звучить обурення щодо її діяльності. Однак це лише спроба очорнити боголюдський організм, – Храм Божий з боку сучасної вседозволеності, коли поки вдосталь їжі і багатств, а у випадку тривоги будемо звертатись до Бога, подібно як це відбулось у понад трирічну засуху за життя пророка Іллі (на війні атеїстів немає, і голод, піст допомагає прийти до тями). Коли лунають вибухи сотні, тисячі поранених і вбитих, там інша атмосфера царить. Церква як Дім Божий утворює свою певну богословську і духовну систему та атмосферу, як соціальний організм і в умовах доступності, відкритості суспільного життя кожен може відвідати той Храм, який йому до вподоби, близький по духу, коли зручно пристосовувати своє життя до системи критеріїв і вимог священнослужителя у міру свого духовного зростання. Сказано, на Страшному Суді люди будуть проклинати священнослужителів, що не зробили все від себе залежне задля справи людського спасіння, не перебували і не молились у Храмі постійно, коли вже обрали богорятівну місію людей на землі.

Особливості церковного життя безпосередньо впливають на державно-управлінські процеси. Причому соціально-економічні та ідеологічні умови особливим чином не позначаються на церковній атмосфері. Церква Христова одна, єдина і неподільна. Гріховна система просто не має ні природного, ні морального права на існування, у протилежному разі вона повинна переродитися з безблагодатної інституції у Церкву як боголюдський організм, яка також багато залежить від милості Божої, бажання протиставитись еретичним поглядам тощо. Свідченням безблагодатності Церкви є велика кількість храмів Європи, які тотально закриваються або перелаштовуються під найрізноманітніші установи, часто не християнського типу, що і є наслідком морального зубожіння народу. Тут пролягають дуже тонкі соціальні та богословські грані. Необхідно оглянутись у минуле, те, як жили християни у перші віки. Головне розвинути у собі бажання прибігати до покаяння, не оскверняти світ власними нечестивими справами.

Отримано 20.02.2022

УДК 316.62:351.74

Галина Вікторівна МУХІНА,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Маріуполь),

кандидат педагогічних наук, доцент;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8866-794X>

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ

Наголошено на важливості формування соціальної компетентності майбутніх поліцейських в межах реформування Національної поліції України. Проаналізовано шляхи формування soft skills (м'яких, гнучких навичок як складової частини соціальної компетентності особистості в умовах студентоцентрованого підходу до навчання.

Ключові слова: *соціальна компетентність, soft skills, м'які, гнучкі навички, поліцейський, студентоцентрований підхід.*

Сучасний період розвитку української держави характеризується змінами в різних сферах життя, зокрема й системними перетвореннями, які відбуваються в Національній поліції України. Одним із головних напрямів реформування української поліцейської системи є формування фахівців нової генерації, професійна діяльність яких спрямована не тільки на захист прав, свобод та інтересів громадян, а й на підвищення рівня довіри до поліцейського з боку громади. Сьогодні поліцейська діяльність змінює свій вектор, а саме стає більш орієнтованою

на інтереси громади і це не лише новий спосіб мислення, а й також ефективний підхід до профілактики злочинності серед представників громади. Для реалізації стратегій поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, на наш погляд, потрібно змінити культуру поведінки поліцейського і кінцевий успіх цієї стратегії значною мірою визначається рівнем сформованості в майбутнього фахівця соціальної компетентності.

Не випадково, що наразі новим підходом до організації освітнього процесу в закладах освіти зі специфічними умовами навчання стає студентоцентрований підхід, який базується передусім на створенні умов для розвитку особистості того, хто навчається, і питання формування соціальної компетентності майбутнього фахівця тісно перетинається з основними принципами цього підходу до навчання.

Проблематику формування соціальної компетентності розглядають такі світові й вітчизняні вчені, як А. Аргайл, М. Адлер, Дж. Борковський, П. Берельсона, Н. Борбич, І. Зарубінська, А. Гольдштейн, М. Гончарова-Горянська, Е. Коблянська, Дж. Конел, А. Мацак, О. Московчук, Д. Равен, Н. Сівак, Н. Борбич, І. Зарубінська, М. Гончарова-Горянська, Л. Лепіхова, Є. Цетліна та інші.

У сучасних наукових студіях поняття «соціальна компетентність» має чимало трактувань, що зумовлює різні підходи до визначення напрямів її формування. Дослідники П. Горностай, С. Краснокутська, П. Смирнов, Г. Ушамирська у своїх роботах постулюють, що соціальна компетентність є вираженням якості виконання особистістю соціальних ролей.

За інтерпретацією іншої групи науковців (І. Горелова, Б. Жиганова, Дж. Равена, Н. Калініної), соціальна компетентність – здатність досягати результативності в груповій взаємодії насамперед на основі застосування комунікативних стратегій. Досліджуючи окреслену проблему, О. Асмолов, О. Пометун, Л. Сохань, Ю. Резнік наголошують, що соціально компетентна особистість повинна мати розвинену ціннісно-диспозиційну основу, у центрі якої – відповідальність як перед суспільством, навколишнім соціальним оточенням, так і перед собою за власну самореалізацію.

За окресленням С. Микитиної, соціальна компетентність – це унікальна здібність особистості, яка охоплює розуміння суспільної діяльності та вишколене оперування соціальними знаннями, вміннями, нормами, що потрібні для результативного розв'язання практичних завдань [3, с. 74].

В. Шахрай, аналізуючи критерії та показники визначення сформованості соціальної компетентності особистості, висновковує, що соціальну компетентність особистості визначаємо як якісний ступінь її соціалізованості, цілісне інтегративне особистісне утворення, сукупність конкретних якостей, здібностей, соціальних знань, умінь, цінностей, що забезпечують інтеграцію людини в суспільство та окремі групи на основі продуктивного виконання нею різних соціальних ролей, ефективного вирішення проблемних соціальних ситуацій та її успішну самореалізацію [5].

Ми погоджуємося з М. Докторович у тому, що, проаналізувавши більшість визначень соціальної компетентності, можна виокремити її спільні ознаки – наявність певного набору, знань, умінь, норм, рис, здібностей, які забезпечують ефективну орієнтацію людини в реальному суспільному повсякденні [2, с.145].

Раніше, ніж перейти до шляхів формування соціальної компетентності майбутніх поліцейських в умовах студентоцентрованого підходу до навчання, звернімося до вчення одного з розробників когнітивного напрямку в психології Л. Виготського, який наголошував, що провідна роль у формуванні компетентності належить соціальним умовам, зокрема й «соціальній ситуації розвитку особистості» [2, с.145].

Формування соціальної компетентності особистості поліцейського – це, безумовно, активний процес, який триває протягом всього життя, набуваючи на кожному етапі професійного становлення нових форм. Утім саме в процесі навчання в умовах студентоцентрованої моделі навчання створюються, на нашу думку, найкращі умови для формування soft skills (м'яких, гнучких навичок), які є провідними навичками між навколишнім соціумом.

«М'які навички» детермінують вирішення життєвих ситуацій людиною, зумовлюють гнучкість свідомості, що для сучасності є основною рисою сформованої особистості [1].

У сучасних наукових студіях панує аргументована багатьма науковцями думка про те, що *soft skills* є складником соціальної компетентності особистості, який необхідний не лише для якісного виконання професійних обов'язків, а й для розв'язання життєвих проблем, ситуацій, нагальних проблем державотворення; перетворення того, хто навчається з об'єкта на суб'єкт навчальної діяльності, тобто на активного учасника науково-освітнього процесу; створення умов для всебічного розвитку особистості того, хто навчається, та врахування його індивідуальних особливостей, здібностей, інтересів, потреб, можливостей, індивідуального профілю компетенцій; концентрації зусиль на формуванні його світосприйняття, професійних навичок, саморозвитку, саморегуляції тощо [4, с.37–38].

Аналізуючи нормативні документи, що регламентують підготовку фахівців для системи МВС України, робимо висновок, що «м'які навички» як складник соціальної компетентності особистості на сьогодні займають особливе місце у відомчій вищій освіті. Відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності Право (поліцейські) умовою щодо формування програмних результатів навчання є ключові компетентності, усі вони пронизані наскрізними вміннями та навичками: висловлювати власну думку усно й письмово; пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; демонструвати навички критичного мислення та риторики, конструктивно керувати емоціями; оцінювати ризики, приймати рішення, вирішувати проблеми, співпрацювати з іншими особами; працювати в команді тощо.

Тобто наскрізними програмними результатами навчання майбутнього фахівця для правоохоронної системи України є саме сформовані в майбутніх фахівців *soft skills* (м'які навички).

Для формування соціальної компетентності загалом і *soft skills* зокрема в навчальних планах підготовки поліцейських не передбачено окремих навчальних дисциплін, і тому, на наш погляд, це повинно відбуватися за рахунок міжпредметної інтеграції, насамперед навчальних дисциплін соціально-гуманітарної спрямованості. Наприклад, у межах вивчення навчальних дисциплін «Професійно-психологічна підготовка поліцейського», «Юридична психологія», «Конфліктологія» формують такі «м'які навички» як ухвалення рішень; вираження почуттів та емоцій і керування ними; критичного мислення; ведення переговорних процесів, роботи в команді; комунікативні навички тощо. Значна частина цих навичок дає змогу підвищити рівень авторитету й довіри до поліцейського з боку громади.

На закінчення зазначимо, що формування соціальної компетентності майбутнього поліцейського набуває все більшої актуальності в сучасному українському суспільстві, а рівень її сформованості має величезний вплив на успішність їх професійної діяльності та підвищення рівня довіри до них із боку громади.

Водночас формування соціальної компетентності особистості поліцейського, на наш погляд, є більш ефективним в умовах реалізації основних принципів студентоцентрованого підходу до навчання, який передбачає іншу роль педагога, він уже не є єдиним носієм та джерелом знань, у сучасних умовах педагог стає ментором (наставником), фасилітатором, коучем та консультантом на шляху до розвитку соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

Список бібліографічних посилань

1. Губарева Д. Соціальна компетентність в умовах сучасної початкової школи. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2020. №1 (19). С.27–32.
2. Докторович М. Соціальна компетентність як наукова проблема. *Психологія і суспільство.* №3, 2009. С. 144–147.
3. Микитина С. Становление социальной компетентности старшеклассников современной общеобразовательной школы. Дисс.канд. пед. наук: 13.00.05. Омск, 2004. 214 с.

4. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг, дослідж.: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, О.І. Шарова. Київ : Таксон, 2014. С.37–39.

5. Шахрай В. Критерії та показники визначення сформованості соціальної компетентності особистості. URL: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/shahray.htm (Shakhray, V. Criteriaandindicatorsteterminingformationofsocialcompetenceoftheindividual. Retrievedfrom: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/shahray.htm). (дата звернення: 10.02.2022).

Отримано 20.02.2022

УДК 378.147

Микола Федорович ПОЛТОРАК,

старший науковий співробітник науково-дослідного відділу

проблем наукової та науково-технічної діяльності

науково-дослідного управління проблем розвитку військової освіти та науки

Центру воєнно-стратегічних досліджень

Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (м. Київ),

кандидат військових наук, доцент;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7601-8317>;

Сергій Костянтинівич ГОРБАЧЕВСЬКИЙ,

провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу

проблем наукової та науково-технічної діяльності

науково-дослідного управління проблем розвитку військової освіти та науки

Центру воєнно-стратегічних досліджень

Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (м. Київ),

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8890-1580>;

Ігор Сергійович ПЛОХУТА,

ад'юнкт Національного університету оборони України (м. Київ);

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6556-294X>

ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ТА ДОКТОРІВ НАУК ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ННТД У СИСТЕМІ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Наведені показники формальних ознак інтегрованої системи підготовки фахівців вищої кваліфікації докторів філософії та докторів наук в системі Міністерства оборони України: органи управління; об'єкти управління; пропозиції щодо використання інтегрованої системи підготовки фахівців вищої кваліфікації докторів філософії та докторів наук, як складової моделі організації наукової і науково-технічної діяльності в системі Міністерства оборони України.

Ключові слова: *інтегрована система підготовки фахівців вищої кваліфікації; модель організації наукової і науково-технічної діяльності в системі Міністерства оборони України.*

Сьогодні, на тлі “кроків” України до Європейського наукового простору, та необхідності приведення вітчизняної законодавчої бази щодо воєнної науки у відповідність до прийнятих міжнародних стандартів, особливої уваги потребують питання подальшого удосконалення існуючої моделі організації наукової і науково-технічної діяльності (ННТД) в системі Міністерства оборони України.

Передумовою створення в системі Міноборони України інтегрованої системи підготовки